

แนวทางการปฏิบัติในการให้บริการระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้นำระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมาให้บริการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นบริการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารของหน่วยงานในสังกัด สป.มท. กลุ่มจังหวัด และจังหวัดกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยกำหนด Domain Name เป็นของกระทรวงมหาดไทย ภายใต้ชื่อ @moi.go.th โดยใช้โปรแกรมที่เป็น Freeware ซึ่งบริษัทผู้รับจ้างในขณะนั้นได้พัฒนาระบบให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐทั้งหมดใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นระบบที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยและดำเนินงานให้บริการโดยหน่วยงานภาครัฐประกอบกับระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ใช้งานร่วมกับระบบที่ใช้แสดงตัวตนในการเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ (Authentication) ของกระทรวงมหาดไทย

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ (ผู้ดูแลระบบ) ผู้ใช้บริการ (หน่วยงานในสังกัด สป.กลุ่มจังหวัดและจังหวัด)

๑.๒ เพื่อให้มีระบบรับ-ส่ง E-mail ที่ใช้สำหรับสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐทั้งหมดใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นระบบที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และดำเนินงานให้บริการโดยหน่วยงานภาครัฐ

๑.๓ เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการส่งข้อมูลของทางราชการผ่านทางระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของข้อมูล

๒. แนวทางการปฏิบัติในการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๒.๑ ผู้ใช้ต้องลงทะเบียนเพื่อขอใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) จากผู้ดูแลระบบที่เว็บไซต์ <http://mail.moi.go.th>

๒.๒ ผู้ใช้มีหน้าที่และความรับผิดชอบพึงระวังไม่ให้ผู้อื่นเข้าถึงรหัสผ่านเพื่อใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองโดยมิชอบ ผู้ใช้ต้องรักษารหัสผ่านเป็นความลับเฉพาะ และไม่อนุญาตให้ผู้อื่นเข้าใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในนามของตนเองในทุกกรณี ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจะไม่รับผิดชอบต่อผลเสียหายต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นจากการยินยอมให้ผู้อื่นใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) นั้น ยกเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าผลเสียหายนั้น ผู้ใช้เป็นผู้รับผิดชอบต่อผลกระทบและผลทางกฎหมายจากการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในนามของตนเอง

๒.๓ การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในลักษณะต่อไปนี้เป็นสิ่งต้องห้าม

(๑) การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และบุคคลอื่นหรือละเมิดสิทธิหรือสร้างความรำคาญต่อผู้อื่น เช่น การแจ้งส่งข้อมูลที่มีไวรัสให้กับผู้อื่น การส่งจดหมายลูกโซ่ การส่ง Spam Mail เป็นต้น

/ (๒) การใช้จดหมาย...

(๒) การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจเป็นการส่วนตัว หรือเพื่อการพาณิชย์

(๓) การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น การส่งภาพ วีดิโอ ที่มีลักษณะหยาบคายหรือลามกอนาจารให้กับผู้อื่น เป็นต้น

(๔) การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับ หรือข้อมูลที่ไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้มาจากองค์กรหรือผู้ที่มีสิทธิให้ข้อมูลดังกล่าว

(๕) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่โปรแกรมหรืองาน หรือเผยแพร่รหัสสำหรับใช้เข้าถึงโปรแกรมหรืองาน ในลักษณะละเมิดลิขสิทธิ์

(๖) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โฆษณาสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือส่งข้อความลักษณะของสแปมเมล (Spam Mail) ไปยังผู้รับที่ไม่เคยแจ้งความประสงค์จะรับข่าวสาร

(๗) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครือข่ายลวดทอนประสิทธิภาพลง

(๘) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กระจายไวรัสหรือรหัสโปรแกรมที่เป็นอันตรายต่อระบบความมั่นคงปลอดภัย

(๙) ผู้ใช้งานไม่ควรเปิด-ส่งต่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มา หรือไม่น่าเชื่อถือ เช่น E-Mail โฆษณา ขายสินค้า E-Mail ให้สินเชื่อ E-Mail เสนอให้รางวัล E-Mail หากู้ เป็นต้น

(๑๐) ผู้ใช้งานต้องตรวจสอบไวรัสกับไฟล์ที่แนบมาพร้อม E-Mail ทุกครั้ง ถึงแม้ว่าจะมาจากผู้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่รู้จักก็ตาม

๓. โควตาบัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้งานแต่ละรายจะมีโควตาคำหนดการใช้งาน ดังนี้

๓.๑ ขนาดข้อมูลรวมที่เก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) 1 GB

๓.๒ ขนาดของไฟล์แนบต่อการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หนึ่งฉบับ ไม่เกิน 20 MB

๓.๓ จำนวนบัญชีผู้รับต่อการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หนึ่งฉบับ ไม่เกิน ๒๐ ราย (Address)

การกำหนดโควตาเป็นดุลยพินิจของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป. โดยสามารถเพิ่มหรือลดค่าแต่ละบัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม เพื่อให้การใช้งานและการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การระงับบัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิทธิพิเศษเฉพาะ (Privilege) ที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเื้อออำนาจให้ผู้ซึ่งผู้ที่ไม่สามารถโอนสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นได้ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยคงไว้ซึ่งอำนาจในการจำกัด ระงับ หรือเพิกถอนสิทธิ์การใช้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ซึ่งทราบล่วงหน้า หากได้รับแจ้งหรือตรวจพบการกระทำใดที่ขัดกับนโยบาย หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงปลอดภัยหรือเสถียรภาพของระบบ หรือการกระทำที่ขัดต่อนโยบายหรือกฎหมายรัฐ การระงับใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มีแนวปฏิบัติดังนี้

๔.๑ เมื่อผู้ซึ่งพ้นสภาพการอยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป. สามารถระงับบัญชีผู้ซึ่ง ซึ่งส่งผลให้การเข้าใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ผ่านบัญชีนั้นถูกระงับไปด้วย

/๔.๒ ผู้ใช้...

๔.๒ ผู้ใช้สามารถร้องขอการขยายสิทธิ์การใช้บัญชีผู้ใช้ เพื่อคงสิทธิ์การใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เดิมไว้ เมื่อต้องพ้นสภาพการอยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยยื่นคำร้องผ่านผู้บริหารต้นสังกัด พร้อมแนบเหตุผลความจำเป็นส่งถึงศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การอนุญาตและระยะเวลาการขยายสิทธิ์ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๔.๓ บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ สามารถถูกระงับการใช้งานโดยทันทีโดยผู้ดูแลระบบ หากตรวจพบว่ามีการใช้งานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพระบบเครือข่ายด้อยลง หรือขัดต่อนโยบายไม่ว่าจะเป็นการใช้โดยผู้ใช้หรือการลักลอบเข้าใช้โดยผู้อื่น ทั้งนี้ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีสิทธิ์ระงับการใช้บัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์นั้น ๆ โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ใช้ทราบล่วงหน้า

๕. นโยบายความมั่นคงปลอดภัยของอีเมล (E-Mail Policy)

๕.๑ ในการลงทะเบียนบัญชีผู้ใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ต้องทำการกรอกข้อมูลคำขอใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ผ่านเว็บไซต์ <http://mail.moi.go.th>

๕.๒ ไม่ควรบันทึกหรือเก็บรหัสผ่าน (Password) ไว้ในระบบคอมพิวเตอร์

๕.๓ ควรเปลี่ยนรหัสผ่าน (Password) ทุก ๓ - ๖ เดือน

๕.๔ ไม่ควรใช้ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail Address) ของผู้อื่นเพื่ออ่านหรือรับหรือส่งข้อความ ยกเว้นแต่จะได้รับการยินยอมจากเจ้าของผู้ใช้บริการ และให้ถือว่าเจ้าของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) เป็นผู้รับผิดชอบต่อการใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ของตน

๕.๕ หลังจากการใช้งานระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) เสร็จสิ้น ควรลงบันทึกออก (Logout) ทุกครั้ง

๕.๖ การส่งข้อมูลที่เป็นความลับ ไม่ควรระบุความสำคัญของข้อมูลลงในหัวจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)

๖. การสำรองและกู้คืนระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระบบจัดการฐานข้อมูล (Database Management System ; DBMS) คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างการจัดเก็บข้อมูลบนสื่อเก็บข้อมูลเชิงตรรกะในสายตาของผู้ใช้งาน ระบบจัดการฐานข้อมูลมีหน้าที่บริหารแหล่งข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อตอบสนองผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล ลดพื้นที่ในการจัดเก็บและลดความขัดแย้งของข้อมูล ดังที่กล่าวมาแล้ว DBMS ที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความสามารถในเรื่องต่าง ๆ เช่น การดึงข้อมูลที่ต้องการ การเรียกคืนเพิ่มข้อมูล การออกรายงานต่าง ๆ ปรับปรุงให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่ต้องการได้ ลบออกเพิ่มเข้าข้อมูลได้ เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน ซึ่งแต่ละโปรแกรมอาจมีความแตกต่างกัน แต่ DBMS โดยทั่วไปต้องมีองค์ประกอบหลักดังนี้

- ภาษาคำนิยามข้อมูล (Data Definition Language : DDL) กล่าวถึงส่วนประกอบของฐานข้อมูลว่าประกอบด้วยอะไรบ้างในฐานข้อมูล ซึ่งเป็นภาษาทางการที่นักเขียนโปรแกรมใช้ในการสร้างเนื้อหาข้อมูลและโครงสร้างข้อมูลก่อนที่ข้อมูลดังกล่าวจะถูกแปลงเป็นฟอร์มที่ต้องการของโปรแกรมประยุกต์ในส่วนของ DDL จะประกอบด้วยคำสั่งที่ใช้ในการกำหนดโครงสร้างข้อมูลว่ามีคอลัมน์อะไร แต่ละคอลัมน์เก็บข้อมูลประเภทใด รวมถึงการเพิ่มคอลัมน์การกำหนดดัชนี เป็นต้น

- ภาษาการจัดการข้อมูล (Data Manipulation Language : DML) เป็นภาษาเฉพาะที่ใช้ในการจัดการฐานข้อมูล ที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันได้แก่ ภาษา SQL (Structure Query Language) แต่ถ้าหากเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่มักสร้างด้วยภาษา COBAL หรือ Fortran

- พจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บและบำรุงรักษาข้อมูลในฐานข้อมูล โดยพจนานุกรมข้อมูลจะต้องมีการกำหนดชื่อของสิ่งต่าง ๆ (Entity) และระบุไว้ในโปรแกรมฐานข้อมูล เช่น ชื่อฟิลด์ ชื่อโปรแกรมที่ใช้ รายละเอียดข้อมูลผู้มีสิทธิใช้และผู้รับผิดชอบ

๖.๑ ขั้นตอนการ Backup and Restore

คุณสมบัติการสำรองข้อมูลมีวิธีการแตกต่างกันไปตามความต้องการในการใช้งานขึ้นอยู่กับขั้นตอน การทดสอบ และการตรวจสอบความปลอดภัยของข้อมูล

๖.๒ การสำรองข้อมูล

ระบบทำการจำลองการใช้งานแบบเซิร์ฟเวอร์เสมือน (Cloud Solution) จะเริ่มทำการ Backup โดยระบบจะทำกระบวนการ Snap Shotted โดยไม่รบกวนการใช้งานระบบ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็น รายวัน, รายสัปดาห์, รายเดือน โดยจะทำการเป็นไฟล์ข้อมูล ที่รวมข้อมูลทั้งหมดเอาไว้ ทั้งในส่วนฐานข้อมูล, รูปภาพ, ไฟล์เว็บไซต์ (HTML, CSS, Java Script) โดยจัดการสำรองข้อมูล โดย "Direct Admin" ในรูปแบบ Full Backup ประจำสัปดาห์

เมื่อปัญหาการสำรองข้อมูล เกิดขึ้น

- เมื่อมีปัญหาการใช้งานของระบบทางผู้ดูแลระบบ จะได้รับแจ้ง โดย SMS หรือ อีเมล หากมีปัญหาการสำรองข้อมูลเกิดขึ้น

- หากการสำรองข้อมูลล้มเหลวเนื่องจากปัญหาทางด้านฮาร์ดแวร์ จะใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง ในการเปลี่ยนฮาร์ดแวร์ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานที่และการเตรียมตัว (Stand by)

- หากการสำรองข้อมูลล้มเหลวเนื่องจากปัญหาด้านเครือข่ายจะมีการสำรองข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้ดูแลระบบเครือข่าย

๖.๓ ขั้นตอนการกู้คืน (Recovery)

- จุด กู้คืน (กู้คืน จากภาพรวม)

สาเหตุ : เมื่อเซิร์ฟเวอร์เสมือน มีความเสียหายของข้อมูลที่ไม่สามารถซ่อมแซมแบบปกติได้ จะสามารถกู้คืน (Recovery) เซิร์ฟเวอร์เสมือน เฉพาะจาก VDR ภาพรวม

ขั้นตอน การกู้คืน ด้วยตนเอง โดย

ก จุดที่ต้องการเรียกคืน Recovery

ข การกู้คืน (Recovery)

- หากต้องการข้อมูลที่ต้องการกู้คืน มีความเสียหายบางส่วนที่เกิดขึ้นกับไฟล์หรือฐานข้อมูล : จะกู้คืนไฟล์ที่เสียหายจาก "Direct Admin" ไฟล์สำรอง

ขั้นตอนการกู้คืนด้วยตนเอง โดยเลือกจุดกู้คืนซึ่งต้องการที่จะเรียกคืน (แก้ไข) เบราวเซอร์ระบุไฟล์เป้าหมาย (ข) การเลือกสถานที่ปลายทางจะเรียกคืนการคืนค่า